

Datum
2023-08-30
Vår referens
Sara Borrás
Utvecklingssekreterare
sara.borras@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Motion av Lisa Stolpe (V) om att införa gratis skollunch på loven GRF-2023-16016

Sammanfattning

Vänsterpartiet har inkommit med en motion där det yrkas att Kommunfullmäktige ger i uppdrag till servicenämnden, i samverkan med grundskolenämnden, att utreda förutsättningarna för ett införande av avgiftsfria skolmåltider under lov och ledigheter för elever inskrivna i grundskola.

Grundskoleförvaltningen anser att intentionerna med motionen är goda och instämmer i att en näringsrik kost är viktig för barn och unga. Grundskoleförvaltningen önskar dock belysa komplexiteten med en utredning i enlighet med förslaget då den skulle behöva baseras på antaganden kring hur många elever som skulle ta del av måltiderna, elevernas åldrar och geografisk utspridning. Faktorer så som säkerställande av rätt bemanning och geografiskt utspridda öppna kök under lov och ledigheter skulle vidare innebära stora ekonomiska tillskott. Det finns även vissa försvarande faktorer utifrån ett juridiskt och arbetsmiljömässigt perspektiv, bland annat för att säkerställa att tillsynsansvaret är tydligt och fungerande för samtliga parter. Vidare bedömer grundskoleförvaltningen att kostnadsfria skolmåltider under lov och ledigheter inte är insatser inom ramen för skolans kompensatoriska uppdrag.

Mot bakgrund av ovanstående anser grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunfullmäktige.
2. Grundskolenämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

- Motion av Lisa Stolpe (V) om att införa gratis skollunch på loven
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 230915 Remiss angående Motion av Lisa Stolpe (V) om att införa gratis skollunch på loven

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2023-09-15

Grundskolenämnden 2023-09-25

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Vänsterpartiet (V) har inkommit med en motion där det yrkas att Kommunfullmäktige ger i uppdrag till servicenämnden, i samverkan med grundskolenämnden, att utreda förutsättningarna för att införa avgiftsfria skolmåltider under lov och ledigheter för elever inskrivna i grundskola.

Grundskoleförvaltningen anser att intentionerna med motionen är goda och instämmer i att en näringsrik kost är viktig för barn och unga. Grundskoleförvaltningens bedömning är dock att en utredning i enlighet med förslaget skulle behöva baseras på antaganden kring hur många elever som skulle ta del av måltiderna, elevernas åldrar och geografisk utspridning. Detta innebär att det skulle bli en mycket komplex utredning med stora svårigheter att göra en bedömning av kostnaderna.

I nedanstående tabell presenteras kostnader för att servera skollunch under samtliga lovdagar, utifrån gällande priser för ordinarie skoldagar. Beräkningarna är uppdelade utifrån olika grader av närvaro, då det inte är möjligt att veta på förhand hur många elever som kommer att ta del av måltiderna.

lov	extra dagar	full närvaro	50%	25%	10%
jul januari	6	7 503 682	3 751 841	1 875 921	750 368
sportlov	5	6 253 068	3 126 534	1 563 267	625 307
påsklov	5	6 253 068	3 126 534	1 563 267	625 307
sommarlov	40	50 024 548	25 012 274	12 506 137	5 002 455
höstlov	5	6 253 068	3 126 534	1 563 267	625 307
jul december	6	7 503 682	3 751 841	1 875 921	750 368
studiedag	6	7 503 682	3 751 841	1 875 921	750 368
totalt antal dagar	73	83 791 118	41 895 559	20 947 779	8 379 112

Viktigt att notera är att beräkningarna ovan baseras på de priser som gäller för skolmåltider på ordinarie skoldagar. Ett införande av skolmåltider på lov och ledigheter skulle innebära andra priser, då flera faktorer som medför ökade kostnader behöver tas i beaktan.

I dagsläget hålls kök öppna för fritidsverksamhet under lov- och studiedagar. Liksom för fritidsverksamhet skulle förslaget om gratis skollunch kräva en anmälan för att kunna planera för vilka kök som ska hållas öppna och bemanning samt för att hålla matsvinnet nere. Detta förutsätter ett anmälningsförfarande, vilket skulle behöva administreras och hanteras. Liksom för fritidsverksamheten skulle anmälan behöva lämnas in i god tid inför loven. En lärdom från fritidsverksamhet där beställningar läggs i förväg är att det ofta blir en stor differens mellan antalet beställda portioner och antalet faktiskt ätande. Som ett exempel hade två skolkök ett bortfall på 27 respektive 30 % utslaget på alla luncher som serverades under sommaren 2023.

För att säkerställa tillgången till skolmåltider under lov och ledigheter för alla elever med olika socioekonomiska förutsättningar krävs det att de kök som är öppna under lov och lov dagar är geografiska utspridda över hela kommunen. Detta betyder att många kök skulle behöva bemannas, trots mycket få portioner. Det finns därför en risk för stor överbemanning och mycket höga portionspriser alternativt transportkostnader om maten levereras mellan olika kök. Under pandemin gavs elever som hade distansundervisning möjlighet att hämta en matlåda från ett urval av tillagningskök, baserat på geografiskt läge och tid för eleven att ta sig till köket samt kökets kapacitet. En lärdom från det är att få elever hämtade ut matlådor på de mer centrala skolorna, vilket visar på vikten av det geografiska läget. Det var även stor variation på hur många elever som hämtade matlådor från dag till dag.

Beroende på hur många kök som behöver bemannas och antal portioner per kök skulle förslaget medföra ett behov av rekrytering av personal för att lösa ordinarie personals semestrar. Behov av rekrytering inför lov och ledigheter innebär inte enbart ökade kostnader för avsedda perioder, utan även introduktion av nya medarbetare. Detta innefattar både måltidspersonal anställda inom skolrestauranger och skolpersonal anställda inom grundskoleförvaltningen. Inom detta önskar grundskoleförvaltningen även belysa vikten av rätt bemanning. Detta gäller såväl den pedagogiska personalen som har tillsyn över eleverna och som ska bidra till att eleverna känner sig trygga, som serverings- och kökspersonal som behöver ha god kännedom kring om arbetsätt och rutiner för hantering och tillagning av specialkost.

Ovan beskrivna faktorer visar på risken för stora kostökningar, men även på svårigheten att planera inför bemanning och öppnande av kök. Det totala priset varierar utifrån antal elever, elevernas åldrar och geografisk utspridning, vilket påverkar hur mycket mat som ska beställas och tillagas, hur mycket personal som behövs och hur många kök som behöver hållas öppna.

En annan viktig aspekt att lyfta avser det juridiska ansvaret över eleverna. Tillsynsansvaret för barn som omfattas av skolplikt övergår från vårdnadshavare till skolan under skoltid eller annan utbildningsanknuten verksamhet. Detta innebär att skolpersonalen har tillsynsansvar över sina elever under sin arbetstid och elevernas skoltid. Skolan har även ett arbetsmiljöansvar för sina elever. Skolan är skyldig att fullgöra sin tillsynsplikt under till exempel klass- och skolresor, utflykter som är arrangerade av skolan som en del i utbildningen samt vid andra arrangemang i skolans regi, det vill säga, som är arrangerade som en del i utbildningen. Detta talar för att tillsynsansvaret skulle gälla vid servering av skolmåltider under lov och ledigheter. Det finns dock vissa tvetydigheter i detta, utifrån att servering av skolmåltider under lov och ledigheter inte betraktas som en utbildningsanknuten verksamhet. Enligt Skolverket behöver tillsynsansvaret över eleverna planeras noggrant och vara mycket tydligt. Det understryks vidare att personal som är tillsynsansvariga behöver kompetensutveckling och fungerande rutiner, vilket skulle behöva beaktas inför bemanning på lov och ledigheter.

Sammanfattningsvis visar ovan beskrivna faktorer, tillsammans med aktuella livsmedelspriser, på omöjligheten att rymma servering av skolmåltider under lov och ledigheter inom budgetram utan stora ekonomiska tillskott. En utredning i enlighet med förslaget skulle behöva baseras på antaganden kring hur många elever som skulle ta del av måltiderna, elevernas åldrar och geografisk utspridning, samt ytterligare utredning utifrån det arbetsmiljömässiga och juridiska perspektivet för att säkerställa att tillsynsansvaret är tydligt och fungerande för samtliga parter. Vidare bedömer grundskoleförvaltningen att kostnadsfria skolmåltider under lov och ledigheter

inte är insatser inom ramen för skolans kompensatoriska uppdrag. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som utgår från utbildningsuppdraget och som innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig sin utbildning, genom exempelvis resursfördelning, organisation och val av arbetsätt. Skolan kan inte fullt ut kompensera för exempelvis familjebakgrund men ska se till att eleverna får kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa och kosthållning. Ansvaret för att tillgodose barnets grundläggande behov och förutsättningar för lärande utanför skoltid, genom bland annat sömn och kost, åligger vårdnadshavare. Vårdnadshavare som behöver stöd i att fullfölja sitt föräldraskap kan få detta genom socialtjänstens insatser.

Mot bakgrund av ovanstående anser grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Svaret är samrått med serviceförvaltningen.

Ansvariga

Mats Johnsson Utbildningschef

Peter Lindberg Förvaltningschef